

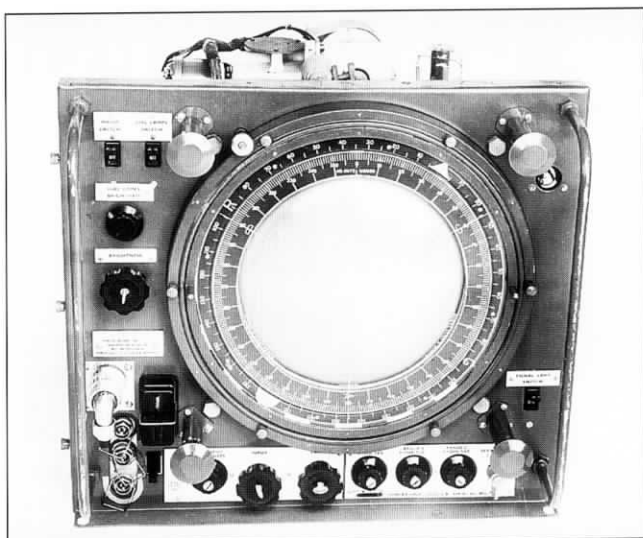
Standard Radio, där det hela började

**ETT SAMTAL MED STIG MARTIN
ERIKSSON, TEKNISK DIREKTÖR
PÅ STANSAAB**

FÅNGAT AV BO LINDESTAM

– Vilka var de första uppdragen inom området radar-skärmar, där vår verksamhet väl egentligen började?

– I slutet på 40-talet hade försvaret köpt en del engelsk surplus, bland annat ett antal PPI:er. Vi fick i uppdrag att modifiera dessa. Jag gjorde själv det mesta av arbetet tillsammans med en praktikant. Det var så vår verksamhet

DET BLÅ PPI:ET

inom det här området började och det var så försvaret fick sina blå PPI:er.

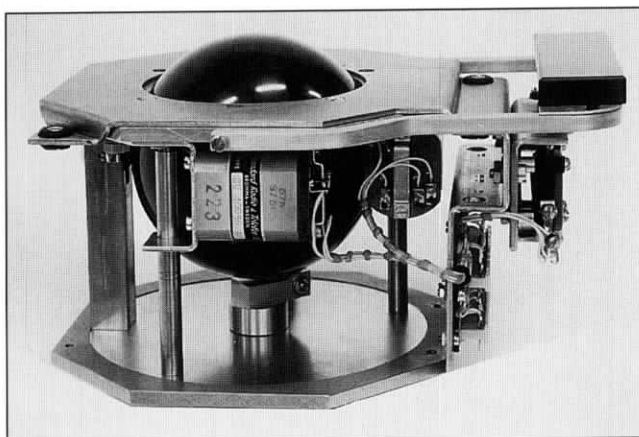
Under 50-talet utvecklade Arméförvaltningens laboratorium i Frösunda i Solna PPI 802, som hade samma mått som det blå PPI:et.

Standard Radio tillverkade sedan bortåt 500 enheter av PPI 802 åt försvaret.

– Har vi också försökt att bygga egna radarstationer?

– Nej, omkring år 1948 gjordes en överenskommelse med försvaret att i Sverige skulle LM Ericsson ta hand om själva radarstationerna och vi skulle göra presentationsenheterna.

Kjell Mellberg fick dock som sitt första arbete vid firman i mitten på 50-talet i uppgift att rekonstruera en gammal flygradar från en B17-bombare. Delarna, som också var surplus, låg osorterade i en låda. Kjell lyckades faktiskt få igång stationen, som monterades i det lilla tornet på Ulvsundahusets tak.

RULLBOLLEN

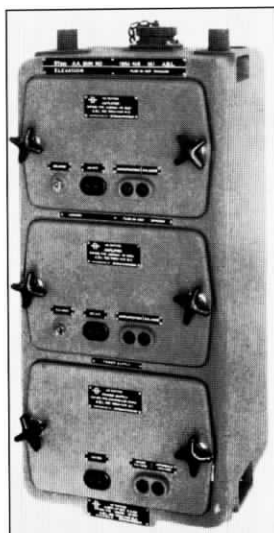
– Du har ju patentet på den digitala rullbollen. Hur kom den till?

– Det gällde att göra en rullboll, som till skillnad från tidigare modeller av analog typ, kunde anpassas till data-länkar och digitala datorer. Med denna kunde vi styra symboler på radarskärmen. Det blev en känsla av direktkoppling på samma sätt som med dagens datormus. På den tiden tog det en väldigt tid att få ett patent beviljat. Jag tror det dröjde nästan sju år innan patentet blev klart.

– Kunde man tjäna några pengar på försvarselektronik på 50-talet?

– Ja, säkert. Jag tror att det mest lönsamma projekt vi då hade var projekt TOR för Bofors. Det var förstärkare för fjärrstyrning av kanoner. På 50-talet var Bofors mycket framgångsrika i försäljningen över hela världen av sina 40 mm och 57 mm luftvärnskanoner. Vi hade ett fördelaktigt avtal med Bofors. Varje kanon behövde sin egen förstärkarlåda. Konstruktionen var oerhört robust med långlivs elektronrör av vår egen tillverkning. Allting tillverkades med stor hantverksskicklighet.

Vad gäller fältmässigheten spardes ingen möda. Denna verksamhet gav en betydande nettovinst till gagn för övrig verksamhet inom företaget. Samarbetet med Bofors resulterade för övrigt i bildandet av Fysik- och Kemilab.

KANONFÖRSTÄRKARE TOR
TILL BOFORS

– Jag förstår att mekaniken spelade en stor roll i konstruktionerna.

– Ja det stämmer. Vi hade några verkligt bra mekanister. Jag vet till exempel inte vad vi skulle ha gjort utan Josef Svedberg. Jag kommer ihåg en gång när vi skulle bygga våra magnetiska förstärkare. Vi behövde göra toroidlindningar, lindningar kring en ring av magnetiskt material. Det var inte så stora dimensioner men det behövdes mycket tråd i lindningarna. På den tiden fanns det inte några maskiner att köpa som klarade detta, och Josef fick i uppdrag att konstruera en sådan maskin. Det var mycket som måste passas ihop. Men Josef lyckades. Det var först flera år senare som sådana maskiner kom på marknaden.

Kanske skall jag också nämna Rolf Levin. Många kommer mest ihåg Rolf som den bullriga typen, till skillnad mot Josef, som var mycket försynt. Men Rolf förstod mycket om mekanikkonstruktion och tillverkning. Det var han som kom att svara för den tillverkning av cigarettautomater (som kallades "Cig-Bar") som SRF startade efter kriget. Det gällde ju att försöka hitta produkter för den civila marknaden.

– Hur började egentligen vår systemorientering och var det några tekniska utmaningar som Du speciellt kommer ihåg?

– De första systemuppdragen fick vi på datalänksidan från försvarets olika materielförvaltningar och där blev

OPPERATÖRSRUM PS-08

lösningarna på flera områden banbrytande.

Den första Stril-centralen som vi fick order på var operationsrummet till radarn PS-08. Beställare var Flygförvaltningen. Där fanns det mycket att bita i, men just nu väljer jag sättet att distribuera bäringsinformationen som ett exempel. Tidigare hade vi bara arbetat med ett enstaka PPI åt gången direkt anslutet till en radar, men här krävdes att många skärmar i ett operationsrum skulle vara parallellt anslutna. Vi hade många problem med

detta tills jag kom på en metod från radiotekniken, som visade sig kunna lösa saken med hjälp av ett bärfrekvenssystem.

När vi senare skulle lösa samma problem i rgc-centralerna använde vi en digital lösning med integrering av bäringspulser i en seriemultiplikator. Det var en helt ny lösning, som väckte visst uppseende. Kjell Mellberg försökte söka patent på idén, men det visade sig att det redan fanns en uppfinning inom området, men det mest överraskande var att den kom från Kina.

– Om vi gör ett hopp, men fortfarande håller oss till presentation. Det sägs att Du ligger bakom idén med Alfaskop.

– Det var ju som alltid fråga om ett lagarbete, men det började faktiskt när vi försökte hitta en bättre lösning än med Grafoskop inom patientdataområdet där stora datamängder skulle presenteras. IBM, som ju var störst, hade en skärm med ett rastersystem, som gav en dålig bild.

Jag tänkte att principen hos en vanlig TV vore önskvärd, och det slumpade sig så att det just då kom en IC-krets på marknaden med vars hjälp ett standard-TV-raster kunde kombineras med ett fördröjningsminne som lagringsmedium för bilden. Lasse Fossum fick sedan idén till en symbolgenerator och utvecklade den första generationen Alfaskop, 3100.

– Hur kom Ni på namnet Alfaskop?

– Idén till själva namnet Alfaskop kläcktes av Lars Stelling. Snabbt hittade Rune Casemyr, som var en engagerad marknadsmänniska med förflutet i försäljningen av

SELS teleprinterprodukter och bokningsterminaler, på namnen Betaskop och Gammaskop. Ganska snart blev det dock Alfaskop och Grafaskop som segrade. Senare kom också namnet Grafaskop att användas för systemet att visa grafik inom Alfaskop-systemets ram.

– Namnet Alfaskop vållade oss problem i Tyskland. Alfa-Lavals tyska bolag tyckte att de hade ensamrätten till namn på Alfa och gick till domstol och vann. Jag kände dåvarande Alfa-Laval-chefen, Hans Stahle, från barndomen i Gamleby. Därför ringde jag upp honom. Efter en tid fick vi sedan beskedet att vi kunde få använda namnet Alfaskop utan att Alfa-Laval skulle göra några invändningar. Så förblev det under Datasaab-epoken.

– Vad tyckte ITT om Alfaskop?

– Det var kanske den enda produkt som de trodde sig förstå. Vi fick ju tidigt en beställning via ITT från USA, men det var litet för långt bort. Kunden ville fortsätta, men ITT orkade inte klara av allt som krävdes lokalt.

När sedan Stansaab skulle bildas höll Alfaskop på att bli en stötesten. I företagets produktplanering hade data-sektorn inför det kommande året gjort en del skisser över en ny version av Alfaskop. Arbetsnamnet var Månlandaren och hade en ganska futuristisk produktutformning. Vid ett tillfälle visades idéerna för ITT-folket. Ett förnyat intresse uppstod och produktchefen i Bryssel ifrågasatte

det lämpliga i att ITT lämnade ifrån sig området. Henry Simon, som då var ITTs Skandinavienchef, sade då att nu fick det vara nog. Så blev det. Alfaskop blev kvar vid övergången till Stansaab.

– En sista fråga. Har Du någon kommentar till det som verksamheten utvecklade sig till under senare år?

– Kanske hade vi att välja mellan att antingen göra tekniska produkter med spets eller att bygga system. Nu blev det både och. Marknadsföringen av prestigeladdade projekt, utan lokal hjälp, blev oss övermäktig. Systerföretagen inom ITT hade med tiden fått en alltmer negativ inställning till oss och var till föga hjälp.

ALFASKOP PÅ DAGENS NYHETER

